

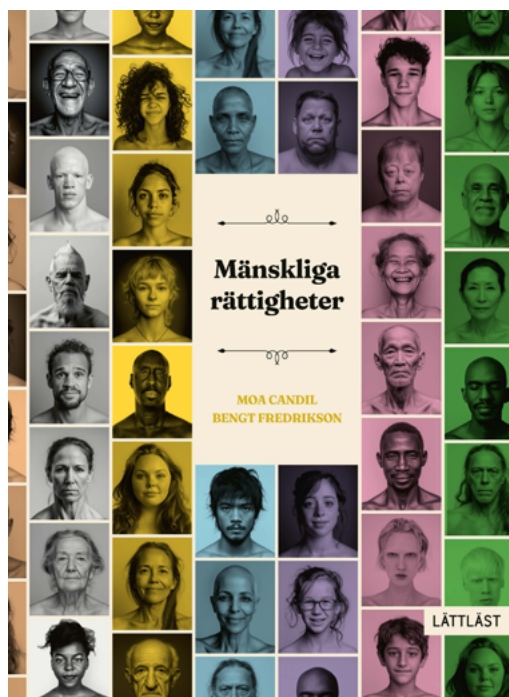
Handledning till *Mänskliga rättigheter* av Moa Candil och Bengt Fredrikson

Uppgifter: Introduktion av boken, gemensam läsning och funderingsfrågor

Bokens lästnivå: 5 (1 är lättast och 6 är svårast)

Målgrupp: Handledningen fungerar för ungdomar och vuxna i olika skolformer och i bokcirklar

Om boken

Alla människor är födda fria. Alla har samma värde och samma rättigheter. Det är grunden för de mänskliga rättigheterna. Nästan alla världens länder har lovat att följa dem. Men hur funkar det i verkligheten?

I boken *Mänskliga rättigheter* får du lära dig mer om rättigheterna, deras historia och hur de tolkas och används i dag. I boken får du även möta några av dem som har ägnat sina liv åt att kämpa för alla människors lika värde och rättigheter. Du får också tips på hur du själv kan engagera dig för de mänskliga rättigheterna.

Moa Candil och Bengt Fredrikson är journalister och författare med lång erfarenhet av lättläst, bland annat från nyhetstidningen *8 Sidor*. De har båda skrivit flera lättlästa faktaböcker.

Om handledningen

I den här handledningen finns tankeväckande frågor som kan fördjupa förståelsen av boken och de mänskliga rättigheterna. Frågorna kan vara underlag för gruppdiskussion eller reflektion på egen hand.

Läs boken och använd handledningen så som det passar din grupp eller läsare. Handledningen är framtagen av författarna Moa Candil och Bengt Fredrikson.

Introduktion av boken

1. Bokens framsida visar massor av ansikten. Vad tänker du när du ser dem? Vad har ansiktena gemensamt? Vad skiljer dem åt?
2. Boken heter *Mänskliga rättigheter*. Vad tänker du på när du hör de orden? Vilka rättigheter tycker du att alla människor ska ha?

Gemensam läsning

Sida 6-11: Rättigheternas historia

Idéerna om mänskliga rättigheter började spridas i Europa på 1700-talet.

1. Hur hade ditt liv varit om du var född på 1700-talet, tror du?
2. Nämn något viktigt som har förändrats sedan dess.

Förenta nationerna, FN, grundades på 1940-talet. Organisationens första jobb var att komma överens om de mänskliga rättigheterna.

1. Vad vet du om 1940-talet? Varför tror du att de mänskliga rättigheterna skrevs just under den tiden?

Länderna i FN var inte överens om vilka rättigheter som var viktigast. En del tyckte att mat, arbete och ett hem var viktigast. Andra tyckte att rätten att tala och tänka fritt var viktigast.

1. Vad tycker du? Är några rättigheter viktigare än andra?

Sidorna 13-27: De mänskliga rättigheterna

Tänk på en vanlig dag i ditt liv.

1. Vilka av rättigheterna har du nyttjat?

Alla människor har rätt att leva i trygghet och frihet.

1. Vad betyder det för dig?
2. Känner du dig trygg?
3. Känner du dig fri?
4. Har du någon gång känt dig otrygg eller ofri?

Alla människor har rätt att vara medborgare i ett land.

1. Varför är det viktigt?
2. Vet du någon som är medborgare i flera länder? Vad innebär det?

Det är en rättighet att fly från krig och våld, och att söka skydd i ett annat land.

1. Trots rättigheterna har det blivit svårare för människor på flykt att få komma till många länder. Varför tror du att det har blivit så?
2. Har du någon gång varit tvungen att fly? Fick du hjälp och skydd?

Alla har rätt att demonstrera och visa vad vi tycker.

1. Har du demonstrerat någon gång? Berätta!
2. Finns det något som du tycker är fel och vill demonstrera mot?
3. På vilka andra sätt kan vi visa vad vi tycker?

Att vara med och bestämma i sitt land är en mänsklig rättighet. Vuxna som fyllt 18 år får rösta i Sverige.

1. Är 18 en bra åldersgräns, tycker du?
2. Borde barn också få vara med och bestämma? Hur då?
3. Brukar du rösta när det är val? Varför, eller varför inte?

Alla ska ha pengar till mat och andra saker vi verkligen behöver.

1. Vilka saker tycker du att alla ska ha rätt till?
2. Tror du alla i Sverige har tillräckligt med pengar?

Alla har rätt till bra villkor på jobbet och att vara lediga ibland.

1. Har du ett arbete? Tycker du att villkoren där är bra?
2. Har du tillräcklig med fritid, tycker du?

Alla har rätt till böcker, musik, film och annan kultur. Men i många länder är vissa böcker förbjudna.

1. Kan det vara rätt att förbjuda böcker, film eller musik? Berätta hur du tänker!
2. Bibliotek ska finnas i alla kommuner i Sverige. Det står i lagen. Varför tror du att biblioteken är så viktiga?

Sidorna 29-47: En del grupper har särskilt skydd

Kvinnor och män ska ha samma rättigheter och möjligheter.

1. Har kvinnor och män samma rättigheter och möjligheter i Sverige i dag, tycker du?
2. Finns det något som borde förändras?

På 1980-talet fick barnens särskilda rättigheter.

1. Behöver barn särskilda rättigheter, tycker du?
2. Varför tror du att det tog så lång tid innan de fick det?
3. Vuxna ska lyssna på barns åsikter. Tycker du att det är så i Sverige i dag? Skulle det kunna bli bättre? Hur då, tror du?

Det finns särskilda rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

1. Finns det situationer då personer med funktionsnedsättning har det svårare än andra?
2. Hur skulle det kunna bli bättre för personer med funktionsnedsättning i Sverige?

Ingen ska bli dåligt behandlad på grund av sin hudfärg, religion eller var den är född.

1. Har du eller någon du känner råkat ut för något rasistiskt? Vad hände?
2. Vad kan vi göra för att stoppa rasism?

Sidorna 48-78

De mänskliga rättigheterna har blivit lag i Sverige.

1. Fundera över om det är bra eller dålig. Berätta hur du tänker!

Många länder bryter mot de mänskliga rättigheterna. Det är svårt att straffa dem.

1. Vilket sorts straff borde ett land få om det bryter mot de mänskliga rättigheterna?
2. På vilka sätt kan de mänskliga rättigheterna vara viktiga även i länder där de inte följs?
3. Tycker du att FN borde ha mer makt att se till att länder följer de mänskliga rättigheterna? Skulle det kunna bli några problem, i så fall?

Funderingsfrågor efter läsningen

1. Tycker du att de mänskliga rättigheterna är viktiga? Berätta hur du tänker.
2. Finns det något i din vardag som du tycker bryter mot de mänskliga rättigheterna? Vad, i så fall?
3. Vad kan du göra om du ser något som du tycker bryter mot de mänskliga rättigheterna?

De mänskliga rättigheterna har funnit sedan 1948. Men vissa tycker att de är viktigare nu än någonsin tidigare.

4. Varför tror du att de tycker så?
5. Vad tycker du själv?
6. Tror du att rättigheterna kommer bli mer eller mindre viktiga i framtiden?
7. Tror du att alla människor någon gång kommer att kunna åtnjuta alla de rättigheter som FN skrivit ner?

Personerna i boken

I boken får du möta fem personer som har kämpat för de mänskliga rättigheterna. Läs porträtten och diskutera frågorna nedan.

Malala Yousafzai

Malala Yousafzai kämpar för att alla barn ska få gå i skolan. Hon fick Nobels fredpris för sin kamp.

1. Varför tror du att Malala tycker att det är så viktigt att gå i skolan?
2. Vad har hennes kamp med fred att göra?
3. Är skolan i Sverige lika för pojkar och flickor?

Ingrid Dahlén

Ingrid Dahlén kämpade för att alla i Sverige ska kunna läsa nyheter och få veta vad som händer i världen.

1. Hur får du reda på vad som händer i världen?
2. Är det viktigt att läsa nyheter? Berätta hur du tänker.

Elsa Laula Renberg

Elsa Laula Renberg kämpade för samernas rättigheter i början av 1900-talet. Hon blev inspirerad av personer som kämpade för kvinnors rättigheter.

1. Vad kan det ha funnits för likheter mellan kvinnornas och samernas kamp?
2. Folkgruppen samer har länge behandlats dåligt i Sverige. Varför tror du att det varit så?

Desmond Tutu

Prästen Desmond Tutu kämpade mot rasismen i Sydafrika. Han pratade ofta om det i kyrkan.

1. Tycker du att präster ska göra som Tutu? Eller ska de bara prata om religion i kyrkan?
2. Finns det någon plats där det är fel att prata om mänskliga rättigheter?
3. Många länder protesterade mot de rasistiska lagarna i Sydafrika. Är det viktigt att protestera när andra länder struntar i de mänskliga rättigheterna? På vilka sätt kan vi göra det?

Bryan Stevenson

Bryan Stevenson kämpar mot dödsstraff och för att unga ska få mildare straff i USA. Han säger att det finns problem med rasism i domstolarna i USA.

1. Vad tycker du om dödsstraff?
2. Ska ungdomar straffas på samma sätt som vuxna?
3. Tror du att alla människor behandlas lika av domstolar i Sverige? Kan det finnas problem med rasism?